Universiteit Leiden
The Netherlands

Hogeschool van Amsterdam

Universiteit Utrecht

De pedagogische coach en pedagogisch professional in de kinderopvang

Wat (bijna) 1000 professionals ons vertellen

Expertisecentrum Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

Ruben Fukkink, Danina de Vries-Kooijman, Harriet Vermeer & Pauline Slot

Hoe het begon …

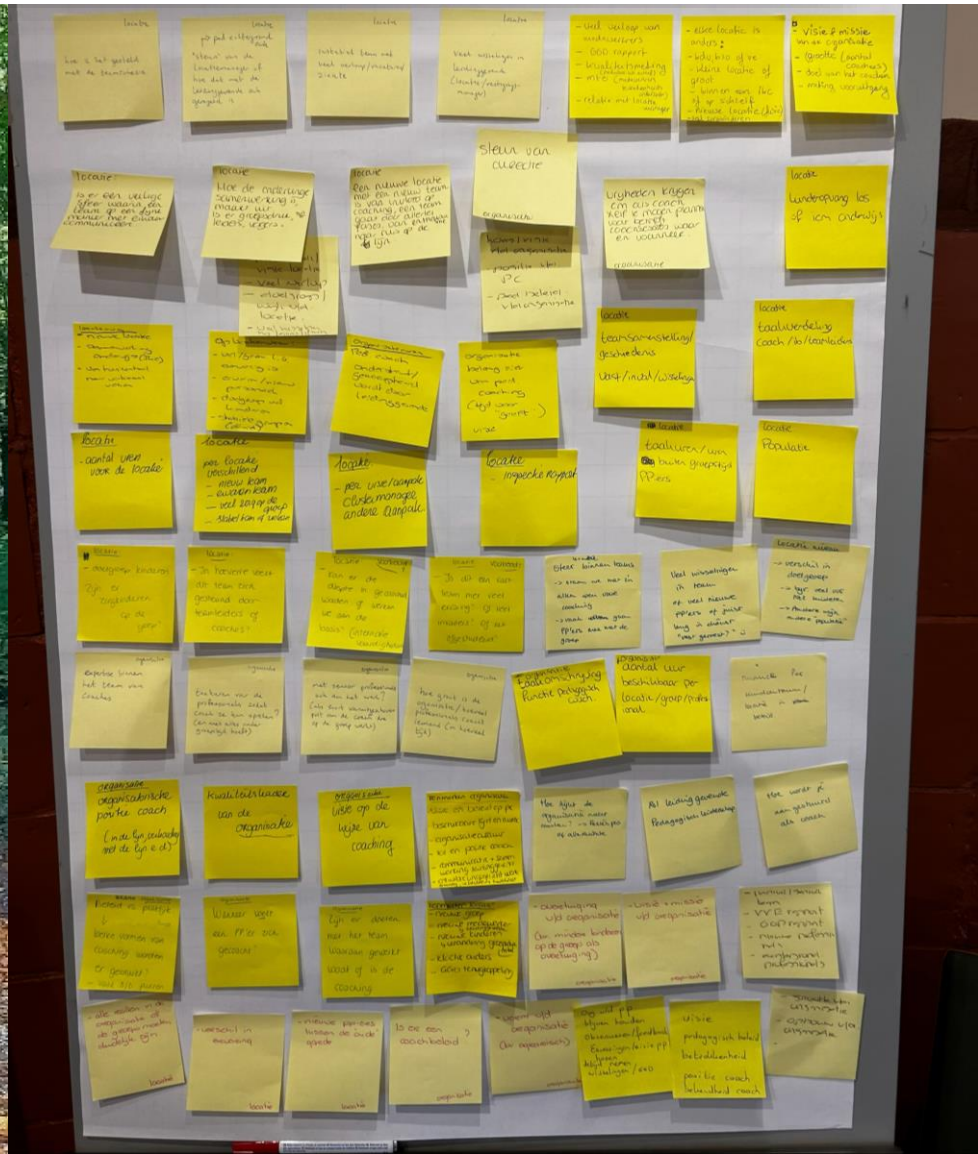

Bij de start

Structurele kwaliteitskenmerken

Proceskwaliteit

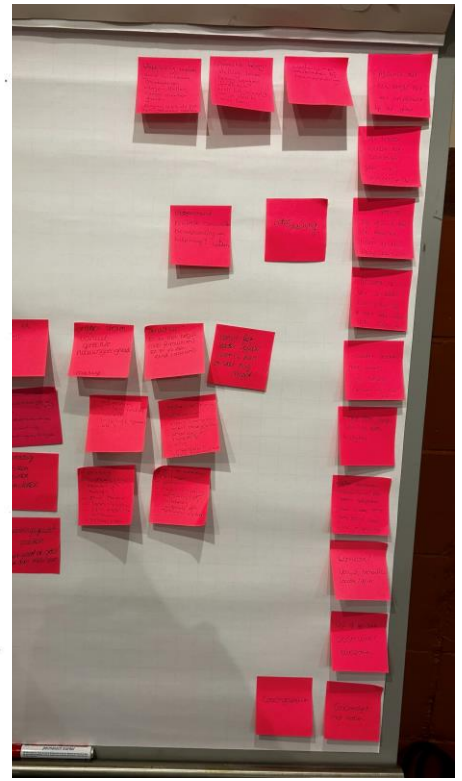

Focus vandaag

1. Welke **profielen** zijn er bij de pedagogische **coach**? (C)
2. Welke profielen bij de **pedagogisch professional**? (PP)

} gebaseerd op eigen perspectief en ervaringen

3. In hoeverre is er **overeenstemming** tussen perspectief C & PP?

4. Waar hangen C- en PP-profielen mee samen?

Individueel, C&PP, organisatie

5. Coaches aan het woord

5. Tot slot: Aanbevelingen → ook: **podcast**

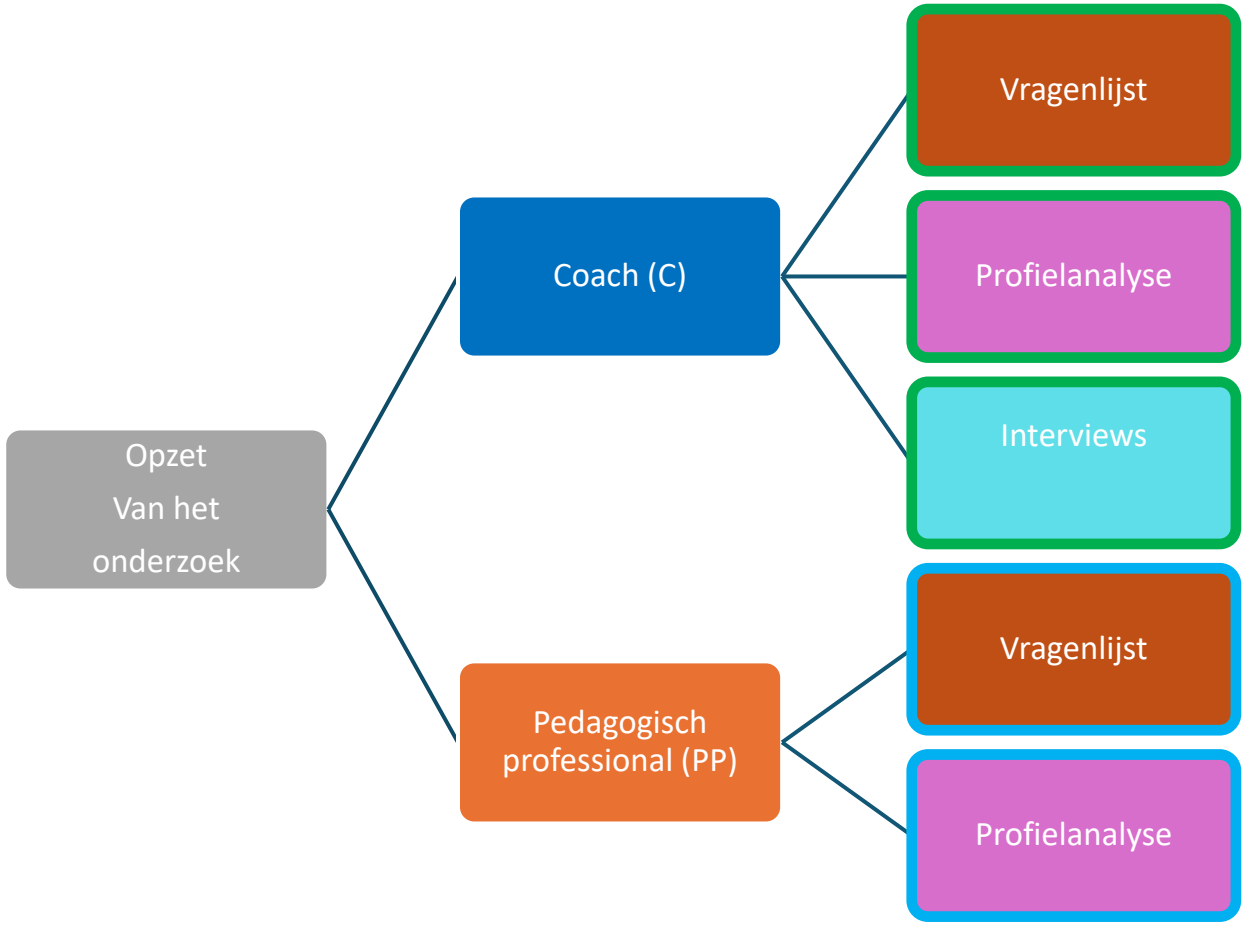

Vragenlijst-studie

Coach (C) en pedagogisch professional (PP)

Opzet vragenlijstonderzoek

- Vragenlijst met vragen over achtergrond, coachingsaanpak, kinderopvangorganisatie
  - gebaseerd op internationaal gebruikte / gevalideerde vragenlijsten
  - gebaseerd op kwaliteitskaders voor coaching in kinderopvang
  - gebaseerd op LKK-vragenlijst

- Werving via EK, LinkedIn, kinderopvangtotaal.nl in 2025-’26
  - 500 coaches & 433 PP

Analyse vragenlijst: vaststellen van profielen voor zowel C als PP

- Coach: latente profiel-analyse op basis van 7 kernvariabelen (betrouwbare schaalscores: Cronbach’s α: .60-.82, *k*= 4-12 items)
- PP: latente profiel-analyse op basis van 6 kernvariabelen (betrouwbare schaalscores: Cronbach’s α: .68-.93, *k*= 4-9 items)
- C & PP: post-hoc analyse verschillen tussen profielen op achtergrondvariabelen (BCH-methode)

Een greep uit de vragen

Algemene kenmerken, zoals:

- **Werkervaring (jaren) als coach**

Structurele kenmerken bij coaching, zoals:

- **Hoeveel pedagogisch professionals** coacht u op dit moment?

*Wat kenmerkt uw **werkwijze**?*

De coaching vindt plaats tijdens sessies buiten de groep.

De coaching is geïntegreerd en vindt plaats tussen de werkzaamheden door (coaching on the job).

Er is sprake van een mengvorm.

Vragenlijst C & PP naast elkaar

Coach	PP
Welke **knelpunten** ervaart u bij uw coaching?	Welke **knelpunten** ervaart u bij uw coaching?
Wat doet u? Kenmerken **positieve coaching**	Wat doet uw coach? Kenmerken **positieve coaching**
Welke **ontwikkeldomeinen** voor de kinderen komen aan bod?	Welke **ontwikkeldomeinen** voor de kinderen komen aan bod?
Hoe **actief** bent u als coach bij …?	Hoe **actief** vindt u uw coach bij …?
Hoe **vaardig** vindt u uzelf als coach in …?	Hoe **vaardig** vindt u de coach in …?
Hoe ervaart u de **werkrelatie met de PP**?	Hoe ervaart u de **werkrelatie met de C**?
Welke **opbrengsten** van coaching ziet u bij de PP?	-

Citaten: Positieve punten die coach krijgt van PP

Jij ziet en hoort mij! Je bent kind- en PP-gericht.

Dat ze zich gezien, gesteund en gehoord voelen.

positieve draai weet te geven aan dilemma's

Er wordt niet met de vinger gewezen maar samen gekeken hoe iets anders kan.

Fijn dat ik hun kracht spiegel.

op een prettige manier mensen in beweging zetten

het creëren van een veilige omgeving waar je mag groeien met de talenten die je bezit

Voelt zich niet verheven boven PP.

teams die momenteel echt blij zijn

Het grootste compliment: ik snap nu veel meer van kinderen. Ik voel mij veel professioneler. Ik zie het nut er nu wel van in.

Dank je wel dat je er was.

Citaten: Negatieve punten die coach krijgt van PP

Ik kan soms te direct zijn als het gaat om veiligheid

Ben soms wat te zacht en laat veel ruimte voor pp

dat ik langer op de groep moet blijven.

Ze vinden de aanwezigheid op jaarbasis soms wat weinig

Administratieve afhandeling komt vaak iets te laat.

PP'ers vinden mij soms erg jong

Soms is coaching-on-the-job geen handige manier om ergens op in te gaan (gaat ten koste van aandacht voor de kinderen).

Ik kan snel in een reddersrol zitten i.p.v. coachend. Mijn snelle werktempo sluit soms niet geheel aan bij de PP, moet meer vertragen en checken of de PP meekan

Er is altijd wel iets

Dat ik geen toverstafje heb ;)

PP: Positieve punten die zij meegeven aan coach

Aardige vrouw

Gezellig als ze weer komt.

Open houding, bereikbaar, gebruikt interactieve methodes

Rustig persoon, lekker nuchter en een positieve inslag.

Wanneer ik haar nodig heb is zij er voor mij.

Dat het fijn is dat ze haar handen uit de mouwen steekt als zij aanwezig is om te observeren.

Ze is de rust zelve, een kei in beleid schrijven.

Ze is scherp en weet uit kleine zaken toch reflecties en tips te halen.

Mijn coach is een bron vol kennis en ervaring - zeer breed inzetbaar.

Open staan voor feedback

Houdt goed in de gaten wat er allemaal nog gedaan moet worden aan administratie, themavoorbereiding, ouderbetrokkenheid en checkt alleen maar of de zaken allemaal al gedaan zijn.

PP: Negatieve punten die zij meegeven aan coach

Dat ze er weinig is.

Het coachen gebeurt niet 1 op 1.

Soms beetje zweverig, kan wel ‘s wat minder

Coach is prima, maar uitvoering onduidelijk.

Geen ervaring met het op een bso-groep staan

Ze mag meer verwachten van pp'ers als het gaat om het naleven van afspraken omtrent gesprekken voeren met ouders en plannen van aanpak van kinderen.

Ze praat teveel over zichzelf en haar leven.

Dat ze eens moet luisteren wat de mensen zeggen op de werkvloer. Dat als een groep succesvol draait niet continu alles veranderd en de werkdruk verhoogd bij het personeel.

Denk na voor je advies geeft, soms wordt dit heel letterlijk opgevolgd met vervelende gevolgen vandien.

Welke rapportcijfer geeft coach zichzelf / geeft PP aan coach?

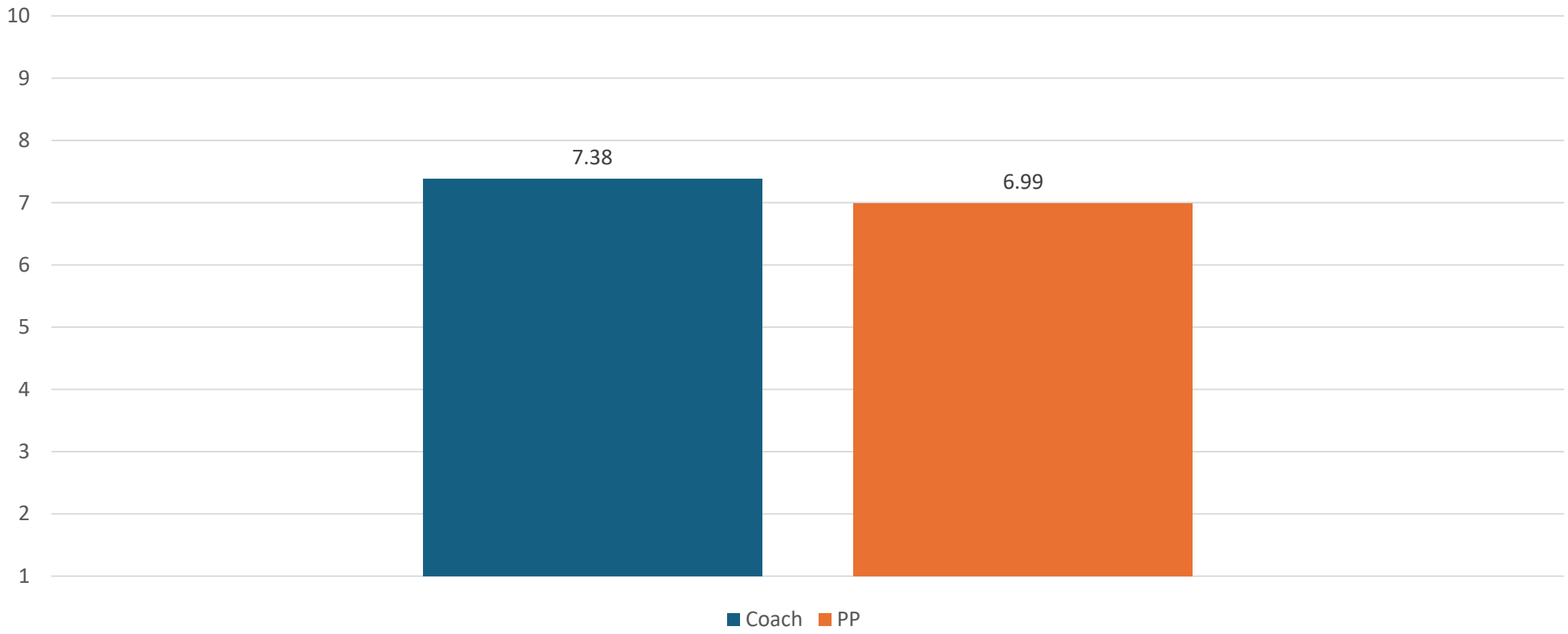

Kleine dieptestudie

10 gematchte koppels van C & PP

Algemene beeld

- Vragenlijst **totale** steekproef: Coach iets positiever dan PP
- Vragenlijst **gematchte** steekproef: Coach iets positiever dan PP

→ Zelfde beeld komt naar voren

Coach	PP
Welke **knelpunten** ervaart u bij uw coaching?	Welke **knelpunten** ervaart u bij uw coaching?
Wat doet u? Kenmerken **positieve coaching**	Wat doet uw coach? Kenmerken **positieve coaching**
Welke **ontwikkeldomeinen** voor de kinderen komen aan bod?	Welke **ontwikkeldomeinen** voor de kinderen komen aan bod?
Hoe **actief** bent u als coach bij …?	Hoe **actief** vindt u uw coach bij …?
Hoe **vaardig** vindt u uzelf als coach in …?	Hoe **vaardig** vindt u de coach in …?
Hoe ervaart u de **werkrelatie met de PP**?	Hoe ervaart u de **werkrelatie met de C**?
Welke **opbrengsten** van coaching ziet u bij de PP?	-

Voorbeeld:
Werkrelatie volgens coach / volgens PP
(gematchte steekproef, N= 10)

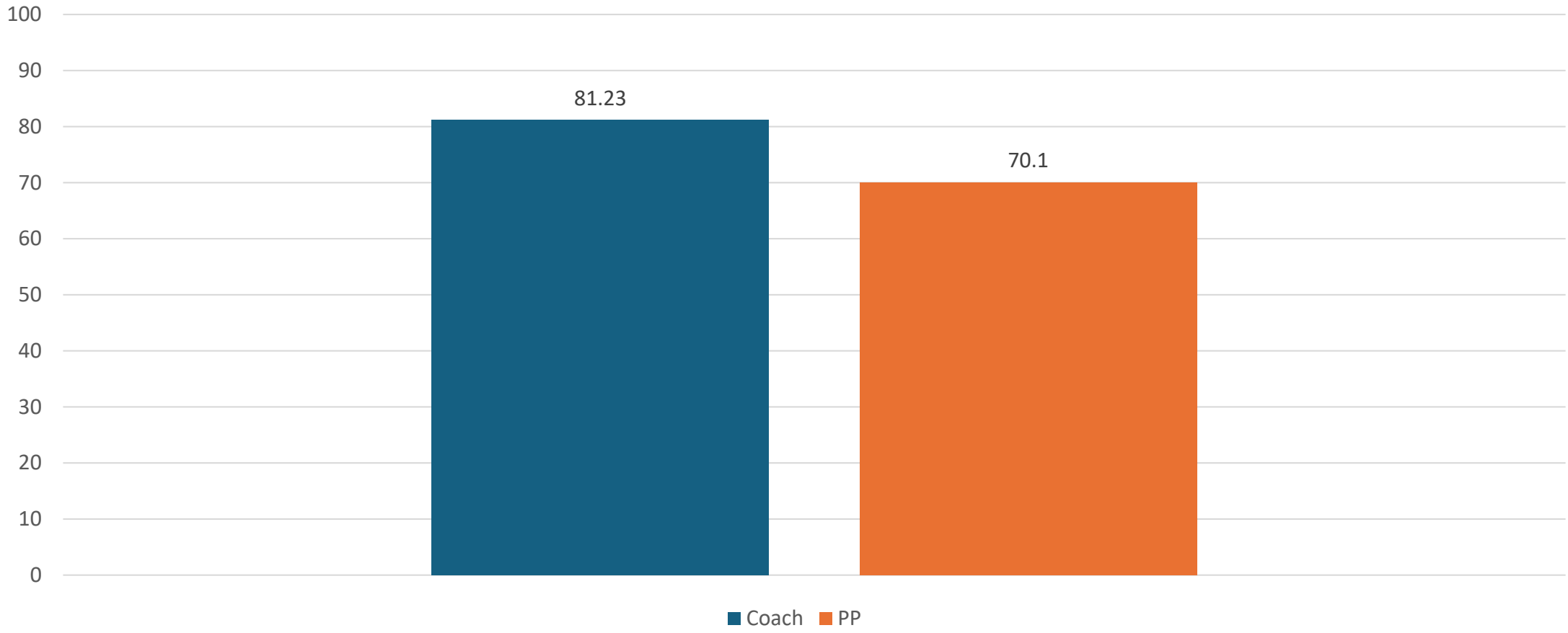

Profielen bij de coaches

Profielen bij de coaches

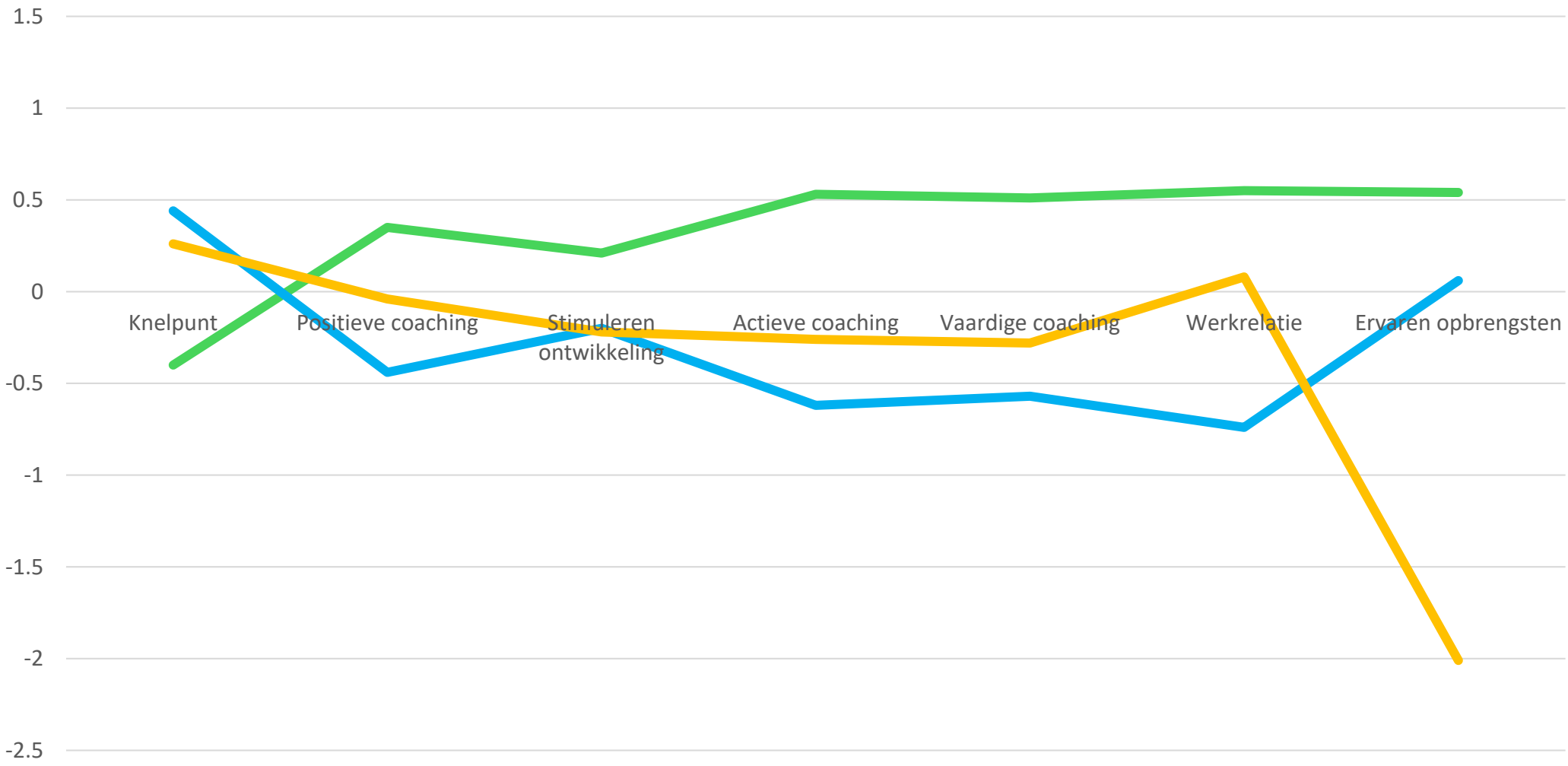

3 coach-profielen

pedagogische coach

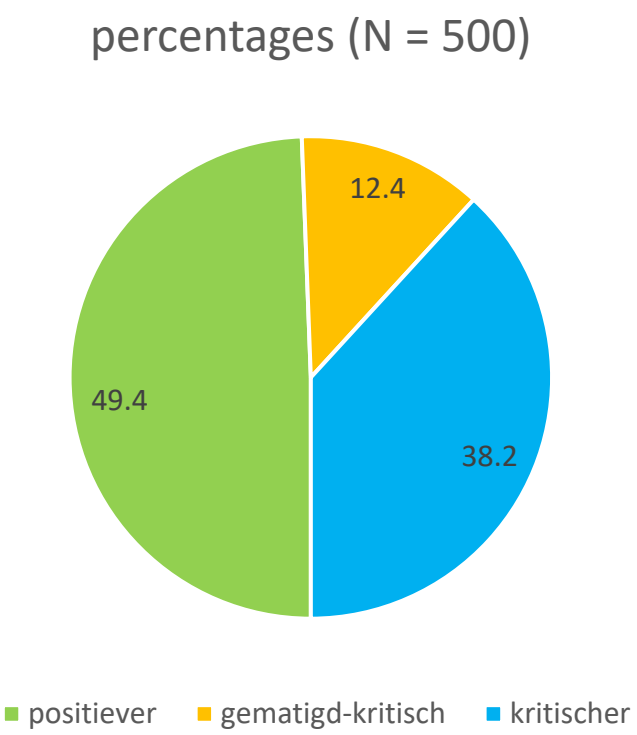

Coach	clusters	AIC	BIC	aBIC	LL	Df	Entropie	Probability > .80	
	3	**6509.60**	**6636.04**	**6540.82**	**-3224.80** (1.39)	**30**	**.71**	**+**	

Korte typering

1. Algemeen positief over eigen coaching & opbrengsten bij PP
2. Kritischer over eigen coaching & gematigd positief over opbrengsten bij PP
3. Gematigd positief over eigen coaching & ervaart weinig effectiviteit bij PP

Profielen bij de PP

Profielen bij de PP

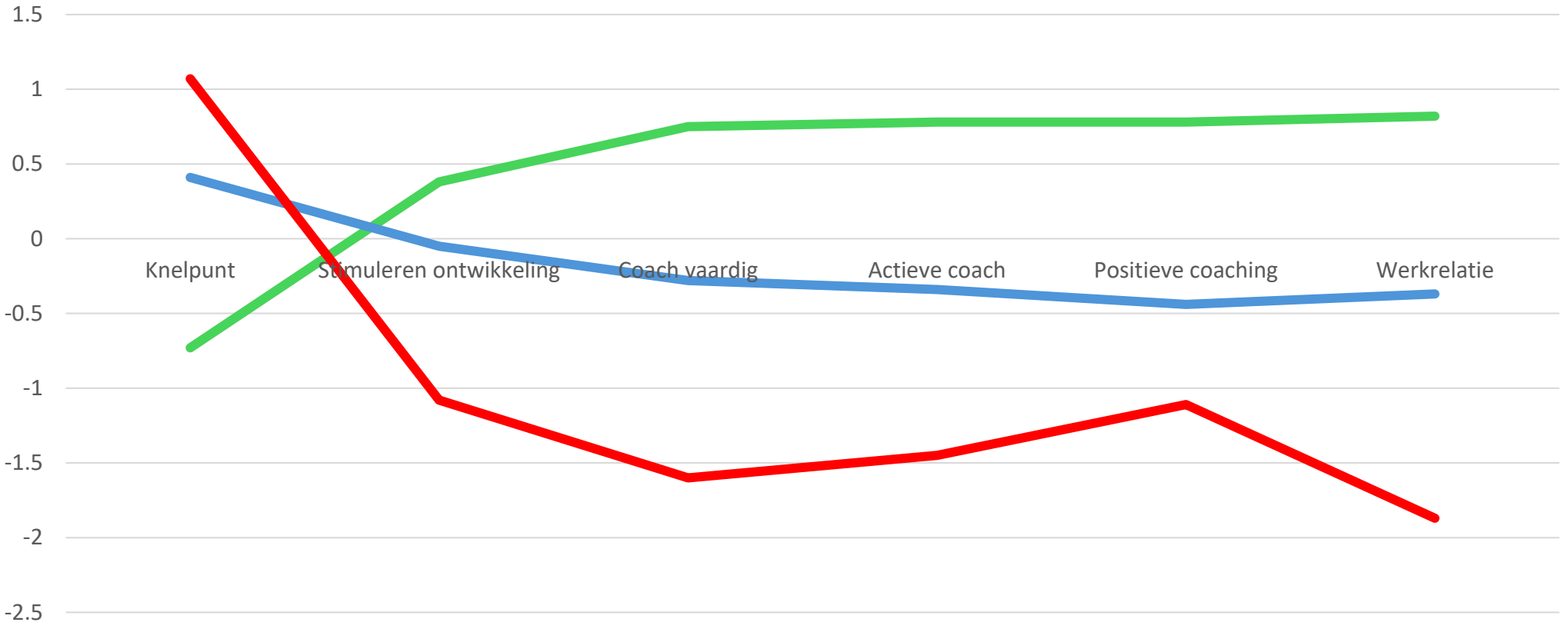

Pedagogisch professional: 3 profielen

Korte typering

1. Algemeen positief over coaching
2. Gematigd positief over coaching
3. Kritisch over coaching

pedagogisch professional

percentages (N = 433)

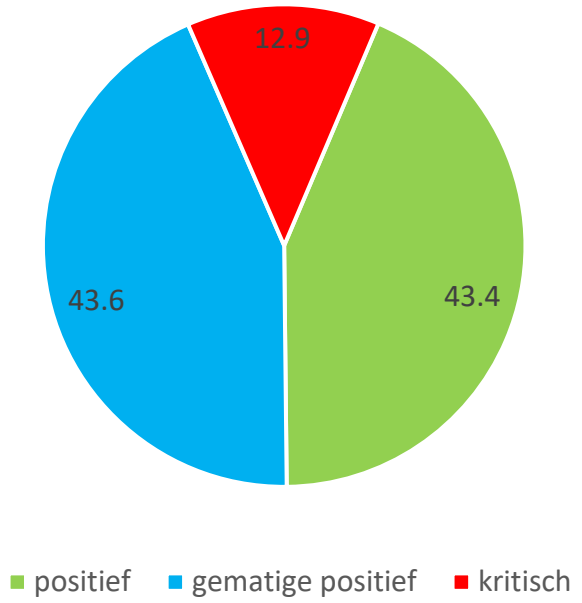

PP	clusters	AIC	BIC	aBIC	LL	Df	Entropie	Probability > .80	
	3	**6730.35**	**6836.19**	**6753.68**	**-3339.18** (1.45)	**26**	**.84**	**+**	

Waar hangen coach-profielen mee samen?

Waar hangen positievere coach-ervaringen mee samen?

Persoonskenmerk

- (iets) **hogere zelfbeoordeling** met 'rapportcijfer' (1>2,3, 2>3)
- **Meer werkervaring als kinderopvangcoach** (1>3, 1>2)

Werkwijze

- **Langere duur** sessie 1-op-1 (1>2)
- Vaker **coaching buiten de groep** (1>2)
- Vaker mengvorm van **buiten groep + coaching-on-the-job** (1>3, 2>3)
- Vaker **agenda vooraf** (1>2,3)
- Vaker werkend met **stappenplan** (1>2,3)
- Vaker **koppeling aan kwaliteitsmeting** (1>2,3)
- Vaker **koppeling aan kindvolgsysteem** (1>3)
- Vaker aandacht voor stimulering van **ontwikkeling van kinderen** (1>3)
- Vaker aandacht voor **normen en waarden** (1,2 > 3)

Waar hangen positievere coach-ervaringen mee samen?

Positieve coaches werken vaker bij een organisatie …

Met meer **teamcohesie** (1> 2,3)
Met een sterker **sociaal profiel** (1> 2,3)
Meer gericht op **brede educatie** (1> 2,3)
Meer gericht op **inclusie** (1> 3)

Waar hangen coach-profielen **niet** mee samen?

Persoonskenmerken

leeftijd van de coach

werkervaring in kinderopvang algemeen

Startjaar als trainer vallend onder Wet IKK

fte, omvang aanstelling

andere taken of functies naast coaching binnen de organisatie – ook niet: *aantal* nevenfuncties

AD of hoger / **hbo** of hoger

Specifieke scholing als trainer

Waar hangen PP-profielen mee samen?

Waar hangen PP-profielen mee samen?

Persoonskenmerk

- Rapportcijfer (1-10) dat PP coach geeft — 8.1 > 6.6 > 4.3 voor positief, gematigd, kritisch

Werkcontext: De coaching is …

- Vaker gericht op pedagogische kwaliteit (98 > 90 > 75%)
- Vaker gericht op het welbevinden van de PP (86 > 65 > 39%)
- Vaker gericht op individuele kind (86 > 78 > 56%)
- Vaker combinatie 1-op-1 buiten groep & coaching on-the-job (68 > 44, 43%)
- Vaste agenda met ruimte voor spontane thema's (73 > 55 > 47%)
- Vaker een vast stappenplan (43 > 22, 20%)
- Vaker koppeling meting pedagogische kwaliteit (48 > 42 > 32%)
- Vaker koppeling met kindvolgsysteem (40 > 32 > 21%)
- Vaker koppeling met VIB (37 > 27 > 7%)
- Vaker ruimte voor inbreng PP (80 > 56 > 42%)
- Vaker ruimte voor aangeven onvrede over coaching bij coach (51 > 31 > 9%)

Waar hangen positievere PP-ervaringen mee samen?

Werken vaker bij een organisatie …

Met een sterker **sociaal profiel** (1> 2,3)
Meer gericht op **brede educatie** (1> 2,3)
Meer gericht op **inclusie** (1 > 2,3)

Waar hangen C- en PP-profielen **beide** mee samen?

Convergentie van uitkomsten

Convergentie tussen uitkomsten C- en PP

- Vaker combinatie coaching **on-the-job & 1-op-1** buiten de groep

- Vaker een vast **stappenplan**
- Vaste **agenda** - **met ruimte** voor spontane thema's

- Vaker **koppeling met meting pedagogische kwaliteit**
- Vaker **koppeling met kindvolgsysteem**

Coaches en PP werken in een organisatie met …

meer **teamcohesie**

& sociaal, breed educatief en **inclusief profiel**

Coaches aan het woord

Interviewstudie na de profiel-analyse

Interviews met coaches uit de clusters

5 (willekeurig geselecteerde) coaches uit elk profiel

Binnen elk profiel:

3x C met kleiner aantal PP (max 20)

2x C met grotere aantal PP’s (> 20)

Aanpak pedagogische coaching

Vertrekpunt van coaching

".. veel vanuit de medewerkers zelf.."
".. vooral vanuit vragen vanuit het team.."
".. opdracht vanuit een leidinggevende.."
".. coachingsvragen die van tevoren in coachplan zijn opgesteld.."
".. vragen over een bepaald onderwerp.."

- Profiel 1: Vaker vanuit vaste cyclus
- Profiel 2: Vaker vanuit vraag vanuit pedagogisch professional
- Profiel 3: Vaker vanuit een vraag rondom het kind

Vertrouwensrelatie tussen coach en PP

"Nou ja, het begint natuurlijk sowieso altijd met **vertrouwen**. Je moet met hen **een band** hebben wil je **effect hebben**.

Heb je dat niet? Dan heeft dat zeker geen effect."

"Ik heb ook zeker in het begin heel erg op die relatie gezeten met de medewerkers. Misschien eigenlijk **zelfs wel teveel**, want toen ik voor een zwangerschapsverlof een andere locatie tijdelijk over moest nemen, dan heb je helemaal **geen werkrelatie**, en **daar kan je ook gewoon coachen**"

Opbouwen van relatie &
vragen stellen om reflectie te stimuleren

“Mijn eerste aanpak dan is gewoon **vertrouwen opbouwen** met pedagogische professionals”

"Dan komen ze er achter dat je natuurlijk **geen toverstafje** hebt. Maar dat je eigenlijk hen verder **wil helpen door de juiste vragen te stellen**"

Positie ten opzichte van de PP

"Ja want die bij B & C boven elkaar en naast elkaar. Ja dat zie ik gewoon helemaal niet eigenlijk. Ik wil helemaal niet boven staan. Ik wil **gelijkwaardig**.

Maar toch gelijkwaardig met ervaring. Ja, je bent er natuurlijk wel om de **professionele** dingen op gang te houden.

Dus ik denk dan eerder een beetje toch D

maar dan wel ietsje dichterbij"

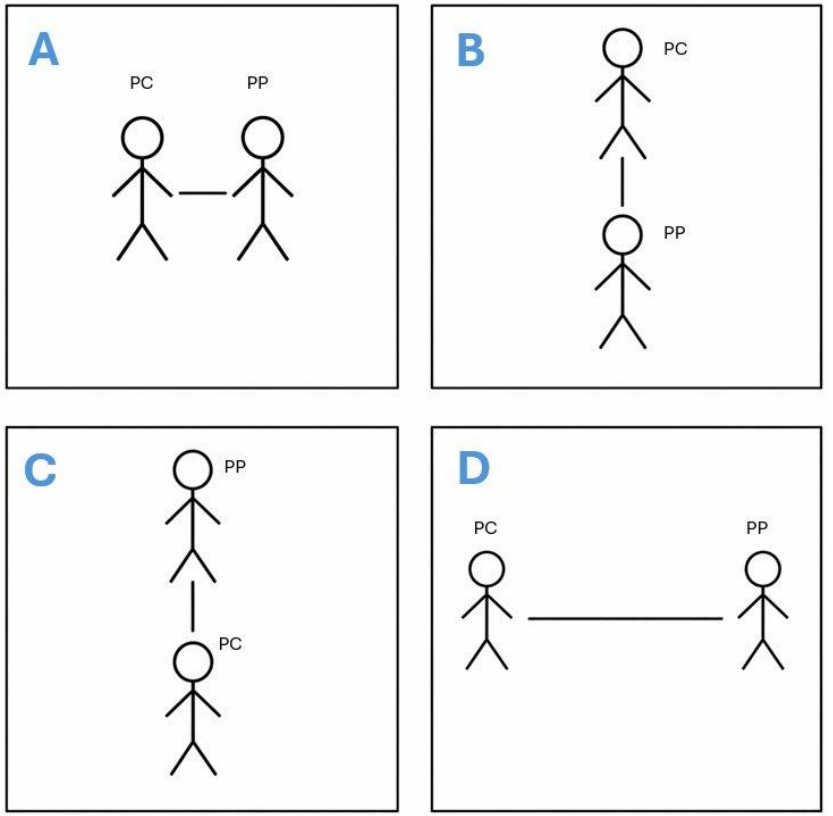

- Bovendien: er is de dynamiek met de manager.

- Hier geen verschillen tussen de profielen

Welke uitdagingen komt de coach tegen?

Weerstand

"Als ze zoiets hebben van “Nou ja, wat kom je doen?”
en “hoezo kom jij hier nu binnenlopen?”
En als je eenmaal die **band** hebt en ook echt het gevoel hebben dat je **het samen doet**. Ja, dat ze het dan wel omarmen, dat je echt een onderdeel bent van het team."

"Als er iets mis is gegaan in de communicatie vanuit een teamleider, en iemand weet dan niet dat ik kom en vind het heel erg spannend en heeft een **nare ervaring** gehad. Ja, **dan laat ik het ook gewoon even**. Als iemand zich zo gesloten opstelt, dat is voor mij gewoon **geen ingang** om iets mee te doen. En dan vind ik heeft **een teamleider** daar ook iets in te doen."

- Profiel 2: situaties van weerstand meest frequent genoemd.

De coach-vraag

"Coaching is natuurlijk eigenlijk bedoeld als **iemand wil iets leren en daar ga ik op coachen.**

Maar als die vraag bij de manager vandaan komt, is het eigenlijk meer een soort van verplichting.

En daar **botste coaching wel met het werkveld** eigenlijk."

Beperking: tijd

"Ik kan dan misschien het goede voorbeeld geven, maar **kan niet echt in gesprek met de medewerkers**,

daar is gewoon geen tijd voor."

"Want **eigenlijk wil je met iemand apart zitten**

maar daar is de tijd niet voor."

- Profiel 1: beperkingen geen belangrijk thema. Profiel 2: beperkingen meest genoemd.

De pedagogisch coach als lerende professional

Pedagogisch coach heeft zich ontwikkeld de afgelopen jaren

"Ik ben eerst **heel erg gaan zwemmen**, want dit was mijn eerste functie als coach hoor. In het begin deed ik ook eigenlijk maar wat.

En ik merk nu dat zeker nou, na 1,5 jaar, staat die voor mij echt wel **steady**."

"Je **leert** natuurlijk ook wel heel veel **door te doen.** Door gewoon je neus te stoten en te denken: oké, dit moet ik de volgende keer echt anders aanpakken."

Lessons learnt in specifieke periodes

"En **juist door corona** is dat eigenlijk ontwikkeld, omdat we toentertijd niet op onze locaties mochten. En dus digitaal coaching ging aanbieden, ging je dus op die **gesprekken** zitten.

En toen merkten we juist **de meerwaarde** van die gesprekken."

p.s. 'Gesprekken' betekent hier: 1-op-1 contact.

Hoe kijken de pedagogisch coaches naar de toekomst?

Toekomst coaching volgens de coaches

".. meer structuur en sessies .. "

".. de coach meer aanwezig is op locatie .."

".. alle coaches op dezelfde manier werken .."

".. minder locaties, zodat ik er meer kan zijn .."

".. verder zijn in echt de professionals begeleiding in hun pedagogisch handelen naar aanleiding van het coachplan .."

".. intervisie .."

".. nog meer kennis en tools .."

".. meer de coach en niet de adviseur. Wellicht met wat bijscholing ..."

Tot slot: Aanbevelingen

Versterk coaching met:

- **Intensieve** aanpak voor coach en PP – vraagt **tijd**
- **Gestructureerde** aanpak **met flexibiliteit**
- **Verbinding** van de coaching met **bredere pedagogisch beleid**
- Verdere **professionele ontwikkeling van coaches** → neem C- en PP-profielen mee

Op landelijk niveau i.s.m. Expertisecentrum Kinderopvang:

- Professionele ontwikkeling van coaches in **professionele leergemeenschap**
- **Verbind** dit met het **perspectief van de PP**

Volgende fase wetenschappelijk onderzoek na eerste onderzoek naar Coach & PP

- Verder met **observatie-studie**, gekoppeld aan profielen